

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV NITTEDAL KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Nittedal?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Nittedals økonomi fant. Og Nittedal har en ærlig tvist: en ung pendlerbygd som *med åpne øyne* legger et budsjett som går i minus, fordi den ikke har et stort «arvefond» å gjemme seg bak slik flere av nabokommunene har.

–36,6 mill.

så mye gikk budsjettet for 2025 i minus på papiret — et *planlagt* underskudd. Kommunen sier selv rett ut at utgiftene er høyere enn inntektene

14,8 %

så stor er sparekontoen målt mot årsinntekten — grei, men bygget opp i noen gode skatteår og brukes nå ned. En del er dessuten bundet

~400 mill.

så mye må kommunen nå låne for å bygge nye omsorgsboliger på Døli — fordi eldrebølgen er på vei, og den må forberedes

Tenk på kommunen som en husholdning: Nittedal er en ung familie — mange barn og unge, få eldre ennå. Inntektene (skatt og overføringer fra staten) går mest til faste «regninger»: skole, barnehage, helse. Familien har en grei, men ikke stor, sparekonto — bygget opp i noen gode år, og som nå tæres på. Det viktige: denne familien har **ingen rik arv i aksjefond** i bakhånd, slik flere naboer har. Likevel må den snart ta opp et stort lån for å bygge et nytt «rom til besteforeldrene» (omsorgsboliger), fordi de eldre kommer. Derfor legger familien bevisst et stramt budsjett som går litt i minus — og rydder opp underveis. Det er omtrent det som skjer i Nittedal nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne budsjetter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Nittedal bruker mindre enn forventet på de store tjenestene — to unntak koster mer

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Nittedals faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	107 mill. mindre	Drives nøkternt — mest fordi Nittedal foreløpig har få eldre
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	28 mill. mindre	Under forventet
Grunnskole	19 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene er gode
Administrasjon («byråkratiet»)	8 mill. mindre	Litt under forventet
Barnevern	8 mill. mer	Over forventet — men faller raskt (var 22 mill. mer året før)
Barnehage	13 mill. mer	Over forventet — press på spesialpedagogisk hjelp
Sosialhjelp m.m.	13 mill. mer	Over forventet — men faller (var 22 mill. mer året før). Les neste side

Det overraskende: Nittedal bruker *mindre* enn forventet på de aller største tjenestene — særlig eldreomsorgen, som koster over 100 millioner mindre enn det befolkningen skulle tilsi. Hovedgrunnen er enkel: Nittedal er en **ung kommune** med få eldre foreløpig. De stedene kommunen bruker *mer* enn forventet — sosialhjelp, barnevern og barnehage — handler ikke om sløsing, men om reelle behov kommunen i stor grad ikke styrer selv. Og to av dem faller raskt fordi kommunen aktivt rydder opp.

Regnestykket viser altså en **nøktern kommune som driver stramt der den kan**, men som har noen poster som koster mer enn forventet. Det viktigste å forstå er at eldreomsorgen ikke er «billig» fordi de eldre får for lite — den er billig fordi det ennå er *få* eldre. Det endrer seg snart, og det koster. Mer om det på side 4.

Hvorfor er eldreomsorgen «billig» — og hvorfor må Nittedal likevel låne 400 millioner?

På papiret ser det rart ut: eldreomsorgen i Nittedal koster over 100 millioner kroner *mindre* enn forventet hvert år. Betyr det at de eldre får for dårlig hjelp? Nei — forklaringen er en helt annen, og den er kjernen i hele Nittedals økonomi.

- **Nittedal er en ung kommune.** Befolkningen er yngre enn landsgjennomsnittet. Kommunen sier det selv rett ut: «effekten av en eldre befolkning kommer senere i Nittedal». Når det er få eldre, blir eldreomsorgen naturlig nok rimeligere enn i en kommune med mange eldre. Det er ikke et tegn på dårlig omsorg, men på en ung befolkning.
- **Men eldrebølgen er på vei.** Det «billige» tallet er en pause før de eldre kommer — ikke en varig besparelse. Når de store årskullene blir gamle, vil behovet — og kostnaden — stige kraftig.
- **Derfor må kommunen bygge nå.** Nittedal planlegger nye omsorgsboliger på Døli til rundt **400 millioner kroner**, med byggestart i 2026. Kommunen har ikke spart opp egne penger til dette, så det må **lånefinansieres** — og det øker gjelden.

Kort sagt: Den «billige» eldreomsorgen er et tidsvindu, ikke en gavepakke. Nittedal må bruke pausen til å forberede seg på eldrebølgen — og det betyr et stort lån midt i en periode der kommunen allerede strammer inn. På toppen av den unge befolkningen har kommunen også gjort reelle innsparinger i omsorgen: den har for eksempel tatt hjem driften av noen akuttplaner fra nabokommunen Lillestrøm i stedet for å kjøpe dem dyrt utenfra.

Et varsko fra staten: I 2022 førte Statsforvalteren tilsyn med NAV-kontoret i Nittedal og fant et lovbrudd: kontoret kartla ikke godt nok hvilke behov **barn** hadde når familien søkte om sosialhjelp. Dette traff nettopp sosialområdet — der Nittedal bruker mer enn forventet. Det betyr ikke at kommunen sløser, men at tjenesten som forvalter disse pengene har stått svakere, og at de mest sårbare — barna — ikke alltid har blitt sett godt nok.

Den unge befolkningen er altså både Nittedals styrke (lave omsorgsutgifter i dag) og kommende utfordring (en eldrebølge som må lånefinansieres). Det er denne doble situasjonen som forklarer hvorfor en kommune som ser grei ut på overflaten, likevel legger et budsjett som går i minus.

Grei på papiret — men uten arvefond å gjemme seg bak

14,8 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — grei, men bygget opp i noen gode år og brukes nå ned

~45 mill.

av sparepengene er *bundet* til flyktningarbeid — den frie delen kommunen kan bruke som den vil, er derfor mindre

100 %

kommunens lån tilsvarer nå en hel årsinntekt — og er på vei opp, blant annet på grunn av Døli

Her er den ærlige historien. Nittedal *ser* grei ut på sparekontoen. Men i motsetning til flere Akershus-naboer har kommunen **ingen stor finansiell buffer** i ryggen.

En sparekonto bygget på gode år — ikke på arv

Sparekontoen på 14,8 % er ikke et «arvefond» fra et gammelt aksjesalg, slik nabokommuner som Asker har. Nittedals sparepenger ble bygget opp i noen **uventet gode skatteår fra 2019 til 2022**, etter pandemien. Fra 2023 snudde det, og kommunen begynte å gå i minus. En del av sparepengene — rundt 45 millioner — er dessuten **bundet** til flyktningarbeid og kan ikke brukes fritt. Det betyr at den *frie* delen er mindre enn 14,8 prosent antyder, og at fondet nå brukes ned for å holde driften i gang mens kommunen rydder.

Planlagt underskudd og en stor låneregning foran

Nittedal la fram budsjettet for 2025 med et **planlagt underskudd** — minus 36,6 millioner — og med planer om å bruke 25 millioner av sparepengene på vanlig drift. Kommunen anslår selv at den må spare og effektivisere for mellom **150 og 180 millioner** kroner i årene framover. Egne ord: «Våre utgifter er høyere enn inntektene ... vår økonomiske bærekraft trues, og det raskt.» Samtidig kommer det store Døli-lånet (~400 mill.). Kommunen styrer dette gjennom et eget innsparingsprogram kalt «lederrevet omstilling» — målrettede tiltak, ikke en «ostehøvel» som tar litt overalt.

Den uvanlige muligheten — i motsatt retning: Nittedal *har* eiendomsskatt, og den gir rundt 52–64 millioner kroner i året. Men kommunen har politisk **vedtatt å trappe den ned**, og sier den helst vil fjerne den helt. Problemet er at den er for økonomisk presset til å gjøre det: «Slik den økonomiske situasjonen til kommunen er, ligger det ikke inne i økonomiplanen å avvikle eiendomsskatten.» Dette er det stikk motsatte av en rik kommune som velger skatten bort fordi den har råd — Nittedal vil bli kvitt sin egen eiendomsskatt, men tør ikke.

Det ærlige bildet er altså verken «Nittedal er rik og trygg» eller «Nittedal er blakk». Det er en ung kommune som driver ærlig og med åpne øyne i et planlagt minus, uten et stort fond å lene seg på,

samtidig som den må låne stort for å forberede seg på eldrebølgen.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. Nittedal *budsjetterte* med minus i 2025 (–1,5 %), men det reviderte fasit-tallet endte på **pluss** 2,6 % — altså bedre enn fryktet. Budsjett og faktisk regnskap er ikke det samme, og fasit er det reviderte tallet.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Nittedal: 14,8 % — grei. Men den er bygget opp i noen gode skatteår, en del (~45 mill.) er bundet til flyktningarbeid, og fondet brukes nå ned. Den *frie* delen er mindre enn tallet antyder.

Planlagt underskudd

At kommunen *med vilje* legger et budsjett der utgiftene er større enn inntektene, og dekker forskjellen ved å bruke av sparepengene. Nittedal gjorde dette for 2025 (–36,6 mill.) som en bevisst, midlertidig løsning mens den jobber seg ned i utgifter.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Nittedal rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Nittedal driver de store tjenestene under forventet behov, mest fordi befolkningen er ung.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Nittedals gjeld tilsvarer rundt 100 % av en hel årsinntekt — og er på vei opp, blant annet fordi de nye omsorgsboligene på Døli (~400 mill.) må lånefinansieres.

Lederdrevet omstilling

Navnet på Nittedals eget innsparingsprogram. I stedet for flate kutt overalt («ostehøvel») prøver kommunen å gjøre målrettede, konkrete grep — som å ta hjem akutt plasser fra nabokommunen i stedet for å kjøpe dem dyrt utenfra. Samlet mål: spare 150–180 millioner kroner.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Nittedal har den (~52–64 mill./år), men vil trappe den ned og helst fjerne den — bare den får råd. Det motsatte av en rik kommune som velger den bort.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Nittedals eget budsjett og økonomiplan 2025–2028, statlige tilsyn (NAV-tilsynet 2022) og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst,

nøktern drift, eller rett og slett en ung befolkning. Og når sosialhjelp eller barnevern koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at det finnes reelle behov kommunen i liten grad styrer selv. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.